ਆਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ

ਬਨਾਮ

ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2008 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1980) ਜੇ

ਸਾਲਾਨਾ 14, 2019

[ਐਨ. ਵੀ. ਰਮਨ ਅਤੇ ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860:

ss 302/34, 394/34 ਅਤੇ 449 – ਐੱਸ.ਐੱਸ. 11/13 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਡਕੈਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਫਰਨ ਪ੍ਰਭਵਿਤ ਖੇਤਰ ਅਧਿਨਿਯਮ, 1981 ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ. 25(1)(b)(a) r/w s. ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1959 ਦੀ ਧਾਰਾ 27 - ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੁਕੱਦਮਾ - ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ - ਦੋ ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਗਵਾਹ - ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ - ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ - ਅਪੀਲ 'ਤੇ, ਰੱਖੀ ਗਈ: ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰਕ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ - ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸ਼ੱਕ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ - ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ..

ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨ:

ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ - ਆਯੋਜਤ: ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਧਾਰਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਪੀਲ:

ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ - ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ - ਰੱਖੀ ਗਈ: ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ - ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਤਾਂ ਹੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ, ਨਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੀ

ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸਬੂਤ:

ਕਬੂਲਨਾਮਾ - ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ - ਆਯੋਜਤ: ਸਵੈ-ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ - ਪਰ, ਜੇ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਕਸਰ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਬੇਲੋੜੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਮੁੱਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਰਿਕਵਰੀ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਲਾ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ 20(3) – ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਕਲਾ। 20(3) – ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 – ਐੱਸ. 27.

ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920:

ss.4 ਅਤੇ 5 - ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਦੇ ਨਮੂਨੇ - ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ - ਕੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ - ਫੜੇ ਗਏ: ਜੇਕਰ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ - ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿ ਯੂ/ਐਸ. 4, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਰਟ

ਹੋਲਡ: 1. ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ

ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 17][358-F-G]

ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ। (2011) 6 SCC 343 : [2011] 6 SCR 988; ਰਾਜ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਅਵਧੇਸ਼ (2008) 16 SCC 238 : [2008] 13 SCR 269; ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ। (1985) 4 SCC 476 : [1985] 2 Suppl. SCR 898 - 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

2.1 PW12 ਅਤੇ PW20 ਆਖ਼ਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ PW26 ਨੂੰ ਇਹ ਕੀਮਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਦੀ ਕੋਈ ਫੁਸਫੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਬਕਾ. P5 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ FIR, ਸਾਬਕਾ. P6. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, PW12 ਅਤੇ PW20 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਸੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਲਏ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ PW12 ਅਤੇ PW20 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਹਨ (ਹਾਲਾਂਕਿ PW26, ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ PW12 ਅਤੇ PW20 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ), PW12 ਅਤੇ PW20 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੇਰੀ ਹੋਈ। ਇਸ ਲਈ, PW12 ਅਤੇ PW20 ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 18][359-B, C-D, F-H]

2.2 PW20 ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ 20 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਦੂਰ ਤੁਰਨ ਦੇ ਉਲਟ। ਖੇਤਰ. ਨਾਲ ਹੀ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਨ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ/ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਉਸਦਾ ਘਰ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ

ਗਵਾਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਉਸਦੇ. ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19][360-A-C]

2.3 ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੇ ਵੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹਨ। ਪੁਲੀਸ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ 11:00 ਵਜੇ ਤੋਂ 11:30 ਵਜੇ ਦਰਮਿਆਨ ਹੀ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਫਰਾਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧੀ ਦਾ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 20][360-D-F] 2.4 ਉਹ ਕਬੂਲਨਾਮੇ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ ਸਵੈਇੱਛਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਣਇੱਛਤ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ-ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਲੋੜੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਿਕਵਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਅਣਇੱਛਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। [ਪਾਰਾ 21 ਅਤੇ 22] [361-ਏ-ਸੀ; 363-ਜੀ]

ਸੇਲਵੀ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2010) 7 SCC 263 : [2010] 5 SCR 381 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

2.5 ਇਹ ਕਈ ਜਾਂਚੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ PWs 15, 16 ਅਤੇ 28, ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਛਾਣੇ ਗਏ

ਗਹਿਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਿਵਾਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.11, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਜਵਾਈ ਹੈ, ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਤਫਾਕਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋਹਰੇ ਦਲਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪੈਸਾ-ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਜਵਾਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਦਰਾਜ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਸੋਨੇ/ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਂਟਰੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਗੁੱਝੀ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਚਨਬੱਧ. [ਪੈਰਾ 23][364-B-F]

2.6 ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 24][365-A-B]

2.7 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 1 ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਨੇਕਦਾਰ ਸੂਜਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੀਨੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ, ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮ ਸਨ। [ਪੈਰਾ 25][365-C]

2.8 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਸਚਾਈ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਹੁੱਕ ਨਾਲ ਲਟਕਦੇ

ਕੱਪੜੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ। [ਪੈਰਾ 25][365-D-F]

2.9 ਸਾਰੀਆਂ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਚੀਜ਼ਾਂ (ਹਥਿਆਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਦੀ ਫਰਸ਼ ਅਤੇ ਟਾਈਲਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿੱਥੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ) ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ FSL ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ. ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ 'ਓ' ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 26][365-F-H]

2.10 ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਕ ਕਾਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜੁਰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਚਾਹ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਦੇ ਨਮੂਨੇ (ਟੰਬਲਰ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਰਡਰ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ। ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਲਏ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਸਬੂਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਰਡਰ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸੀ। [ਪੈਰਾ 27][366-ਏ-ਬੀ; 368-F-H; 369-ਏ, ਬੀ-ਸੀ]

ਦਿੱਲੀ (2018) ਦੇ ਸੋਨਵੀਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (NCT) 8 SCC 24; ਸ਼ੰਕਾਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1978) 3 SCC 435; ਮੁਹੰਮਦ. ਅਮਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ (1997) 10 SCC 44 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2.10 ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਸਬੂਤ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟੰਬਲਰ ਦੀ

ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਸੀਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 27] [369-ਸੀ-ਡੀ]

2.11 ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡੀਆਈਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਚਾਹ ਦੇ ਟੁੰਬਲਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਡੀਆਈਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਰਚਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। [ਪੈਰਾ 28][369-E-F]

2.12 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕ ਹੈ. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੇ ਕੇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ
ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਝੁਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 29][369-G-H; 370-ਏ]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ

[2011] 6 SCR 988 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2008] 13 SCR 269 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[1985] 2 ਸਪਲ. SCR 898 ਪੈਰਾ 17 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
[2010] 5 SCR 381 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ
(2018) 8 SCC 24 ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
(1978) 3 SCC 435 ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

(1997) 10 SCC 44 ਪੈਰਾ 27 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2008 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1980।

04.04.2005/21.09.2005/23.09.2005 ਨੂੰ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜਬਲਪੁਰ ਬੈਂਚ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ 2004 ਦੇ ਡੈਥ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 204 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 312 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ।

ਨਾਲ

2008 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1981। ਵੀ.ਐਨ. ਸਿਨਹਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਪੁਨੀਤ ਜੈਨ, ਅਭਿਨਵ ਗੁਪਤਾ, ਹਰਸ਼ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਕ੍ਰਿਸਟੀ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਵਰੂਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਬੀ.ਐਨ. ਦੂਬੇ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਨਾਨੂ ਸਿੰਘ , ਸੰਜੇ ਵਰਮਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਨਿਧੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ. ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ.

ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ

ਮੋਹਨ ਐਮ. ਸ਼ਾਂਤਨਾਗੌਦਰ, ਜੇ.

1. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਜਬਲਪੁਰ, ਗਵਾਲੀਅਰ ਬੈਂਚ ਦੇ 2004 ਦੇ ਡੈਥ ਰੈਫਰੈਂਸ ਨੰਬਰ 01 ਅਤੇ 2004 ਦੇ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 312 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ 34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, 394 ਨੂੰ 34 ਅਤੇ 449 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "IPC"), ਅਤੇ ਧਾਰਾ 11 ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ 13 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ। ਡਕੈਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਫਰਨਪ੍ਰਭਵਿਤਕਸ਼ੇਤਰ ਅਧਿਨਿਯਮ (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ "MPDVPKA") ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 25(1)(b)(a) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਤੇ MPDVPKA ਦੀ ਧਾਰਾ 11 ਅਤੇ 13 ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਤਿੰਨ ਲੋਕ, ਜਿਵੇਂ. ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਜੈਨ, ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਆਨੰਦੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਅਣਵਿਆਹੀ ਧੀ ਪ੍ਰੀਤੀ ਅਤੇ 2000 ਰੁਪਏ ਦੀ ਲੁੱਟ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿੱਚ। 30,000/- ਨਕਦ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਰੁ. 8,00,000/- ਮੁੱਲ ਦਾ ਸੋਨਾ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ।

2. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਜੈਨ ਪੈਸੇ ਉਧਾਰ ਦੇਣ, ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਪਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਘਟਨਾ 4-5 ਜਨਵਰੀ 2003 ਦੀ ਦਰਮਿਆਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰਨ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਉਕਤ ਕਤਲ ਅਤੇ ਲੁੱਟ-ਖੋਹ ਦੀ

ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਘਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਲਾ ਲਗਾ ਕੇ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ।

3. 2008 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1980 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ (PW26) ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ। 5.1.2003 ਨੂੰ ਘਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ ਦਿਨ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ ਰਾਤ 09:45 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉਸ ਨੇ ਘਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਸ਼ੱਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਲਾ ਲੱਗਿਆ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਥਾਣਾ ਸਦਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ। ਪੁਲਿਸ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਘਰ ਦੀ ਤੀਸਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਤਿੰਨੋਂ ਵਾਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪਏ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੀ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਕੁਝ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤਾਰਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਕ੍ਰਿਊ ਡਰਾਈਵਰ) ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਸੰਦੂਕ ਵਿੱਚ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਗਦੀ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸਮਾਨ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਨੇ ਉਕਤ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ (ਦੇਹਤੀਨਾਲੀਸ਼ੀ) ਸਾਬਕਾ. ਪੀ 5 ਆਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ PW26 ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਐਫਆਈਆਰ ਐਕਸ. P6 ਜਲਦੀ ਬਾਅਦ.

ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਤਫਤੀਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਵੇਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਸੋਨੇ ਅਤੇ ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਨਕਦੀ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਸੰਦ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ. ਤਿੰਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੂਜਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੀਲ, ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਲੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਚਾਬੀ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਇਕ ਖੇਤ 'ਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਗਹਿਣੇ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਗਿਰੋਹਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ।

4. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ।

5. ਫਾਂਸੀ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕੀਤੀ; ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਕਿਸੇ ਸਹਿਮਤੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਮਤਭੇਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੋਸ਼ੀ

ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿੱਖਿਅਕ ਤੀਜੇ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸਨ, 2:1 ਦੇ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

6. ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਸਬੂਤ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਸ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ, PW26, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ, ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦਰ, PW12, ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, PW20, ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਗਵਾਹ, ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਸਾਮਾਨ, ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਵਰਗੀ ਸਮੱਗਰੀ।

7. PW26 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਅਕਸਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਆਉਂਦਾ-ਜਾਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਕਈ ਵਾਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਸੀ। 5 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਘਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਲਾ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਮਾਸੀ, ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੇ ਟਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਰਾਤ ਪੈ ਗਈ, ਅਤੇ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ PW26 ਨੇ ਕੁਝ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ, ਸਿਟੀ ਕੋਤਵਾਲੀ, ਭਿੰਡ ਵਿਖੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ। ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਪੁਲਸ ਨੇ ਤਾਲਾ ਤੋੜ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਅੰਦਰੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਸੀਨੇ 'ਚੋਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਸਮੇਤ ਚੋਰੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ, PW26 ਨੇ ਰਸੋਈ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਗੰਢਾਂ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਕੁਝ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਪਏ ਦੇਖੇ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦਰ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.12, ਜੋ ਕਿ ਗੁਆਂਢੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਸੀ, ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸ਼ਾਮ 6:00-6:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਉਪਕਰਨਾਂ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ। ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਪੀਡਬਲਯੂ 20, ਨੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਾਤ 9:00 ਤੋਂ 9:30 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਧਨਵੰਤੀ ਬਾਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐੱਫ.ਆਈ.ਆਰ.

8. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਭਰ ਕੀਤੀ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ "ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ" ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.12, ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦਰ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੇ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦਾ ਭਰਾ ਹੈ। ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:00-6:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1, ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰ. 3,ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੇ ਘਰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ 26 ਵੱਲੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਛਾਤੀ ਲੱਭਣ ਸਬੰਧੀ ਦਿੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.26 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ।

9. ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਵਾਹ ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, PW20 ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦਾ ਭਤੀਜਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ 4 ਜਨਵਰੀ, 2003 ਨੂੰ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ, ਜੋ ਕਿ ਨੇੜੇ ਹੀ ਹੈ, ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਘਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਤਿੰਨ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1, ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2, ਰਾਜ ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ ਸਨ। ਹਰ ਇੱਕ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ, ਧਨਵੰਤੀ ਬਾਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਲੁੱਟ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣ ਬਾਰੇ PW26 ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬੀਤੀ ਰਾਤ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.26 ਸਮੇਤ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

10. ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇ.ਡੀ. ਸੋਨਾਕੀਆ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ PW35 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

11. ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੂਸਰੀ ਅਪਰਾਧਕ ਸਥਿਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲੇਖਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਘਰਾਂ 'ਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛੁਪਾਏ ਹੋਏ ਸੋਨੇ-ਚਾਂਦੀ ਦੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਇਕ ਦੇਸੀ ਪਿਸਤੌਲ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ

ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਸੁਜਾ ਅਤੇ ਛੀਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਲੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਤਾਲੇ ਦੀ ਚਾਬੀ ਵੀ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਕੋਲ ਖਾਲੀ ਪਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਚੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ। ਆਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ, PW26 ਘਟਨਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ।

12. ਤਿੰਨਾਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤਿੰਨ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਡਾ: ਰੇਣੂ ਸ਼ਰਮਾ, ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.21 ਅਤੇ ਡਾ. ਯੂ.ਪੀ.ਐਸ. ਕੁਸ਼ਵਾਹਾ, PW22 ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ, ਪੰਜ ਸੱਟਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸੜੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮ ਸਨ। ਦੂਸਰੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਆਨੰਦੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਲਾਸ਼ 'ਤੇ ਵੀ ਪੰਜ ਜਖਮ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਤੀਸਰੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੀਤੀ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ, ਇਕ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਜ਼ਖ਼ਮ ਅਤੇ ਇਕ ਸੱਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੌਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਨ। ਪੋਸਟਮਾਰਟਮ ਤੋਂ 12-24 ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਭਾਵ 4 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਤੋਂ 5 ਜਨਵਰੀ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈਮਰੇਜ ਕਾਰਨ ਸਦਮਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.22 ਨੇ ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸੱਟ ਤੇਜ਼ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੱਗੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸੱਟਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ।

13. ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦਾ ਹੱਥ ਕੁਝ ਵਾਲ ਫੜੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਫੋਰੈਂਸਿਕ ਸਾਇੰਸ ਲੈਬਾਰਟਰੀ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੱਪੜੇ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੂਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਫਐਸਐਲ ਵਿੱਚ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ। ਐੱਫ.ਐੱਸ.ਐੱਲ. ਨੇ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਹੱਥ ਤੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਵਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਸਨ (ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਨਤੀਜੇ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਨ) ਅਤੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਧੱਬਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਖੂਨ ਦੀ ਪਛਾਣ 'ਓ' ਗਰੁੱਪ ਦੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਸੀ।ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਚਾਹ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਤੋਂ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਫਐਸਐਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵੀ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਸੈਂਪਲ ਵੀ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਲਈ ਭੇਜੇ

ਗਏ ਹਨ। ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਮਾਹਰ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਚਾਹ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਿੰਟਸ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1, ਮਕਰੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਨਤਾ ਹੈ।

14. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਸਖ਼ਤ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਤਾਕੀਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਲੁੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਆਧਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁ-ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੇਲੋੜਾ ਮਹੱਤਵ ਦੇਣ ਵਿਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.12 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.20 ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਵੇਖੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣੇ ਅਤੇ ਨਕਦੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਵੀ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਤਾਲੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਗਈ ਚਾਬੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਅਪਰਾਧ. ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ 'ਓ' ਗਰੁੱਪ ਦਾ ਖ਼ੂਨ ਮਿਲਣ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦਾ ਦੋਸ਼, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਵਾਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੀ।

15. ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਨੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਰਾਜ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤ, ਜੋ ਕਿ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਬਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨਗੇ।

16. ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਲੀਗਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਇੱਕ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਬਹੁਮਤ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਪੁਲੀਸ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਥਿਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਕ ਐਮੀਕਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਗਵਾਹਾਂ

ਵਿੱਚੋਂ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ, ਸਿਰਫ ਪੀਡਬਲਯੂ 26 ਦੀ ਹੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਬਹਾਦਰ ਯਾਦਵ (ਇਕਮਾਤਰ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ), ਜਿਸ ਨੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਦੀ ਗੈਰ-ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। . ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਲਈ ਕੋਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ।

17. ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਧਾਰਨਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਬੇਗੁਨਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਵਾਜਬ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਸਮਾਨ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਉਦੋਂ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਗਲਤ ਧਾਰਨਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਲਤ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। (ਦੇਖੋ ਰਾਜਸਥਾਨਵ ਦਾ ਰਾਜ. ਇਸਲਾਮ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., (2011) 6 SCC 343, U.P ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਅਵਧੇਸ਼, (2008) 16 SCC 238, ਅਤੇ ਰਾਜ (ਦਿੱਲੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ) ਬਨਾਮ ਲਕਸ਼ਮਣ ਕੁਮਾਰ ਅਤੇ Ors., (1985) 4

18. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੁਪਰਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਚੋਰੀ ਹੋਈ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਹੈ।

PW12 ਅਤੇ PW20, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਆਖਰੀ ਵਾਰ ਦੇਖੇ ਗਏ ਗਵਾਹ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਖਲੇ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ

ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.12 ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 6:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ, ਅਤੇ ਉਸ PW20 ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਤ 09:00-09:30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਖੇਤਰ ਛੱਡਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ PW26 ਨੂੰ ਇਹ ਕੀਮਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਦੀ ਕੋਈ ਫੁਸਫੜੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਬਕਾ. P5 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ FIR, ਸਾਬਕਾ. P6. ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਉਕਤ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਰਾਤ 9 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਘਟਨਾ ਦੀ ਰਾਤ ਦੇ. PW26 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਕਤ ਗਵਾਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ PW12 ਅਤੇ PW20 ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰਖਾਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ FIR ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਜੋ PW26 ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀ ਸੀ, ਦੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਖਰੀ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹ. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, PW12 ਅਤੇ PW20 ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਸੇ ਦਿਨ ਨਹੀਂ ਲਏ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ PW12 ਅਤੇ PW20 ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਹਨ (ਹਾਲਾਂਕਿ PW26, ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ PW12 ਅਤੇ PW20 ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ), ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਾਏ ਕਿ PW12 ਅਤੇ PW20 ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਅੰਦਰ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਦੇਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਲਈ, PW12 ਅਤੇ PW20 ਦੇ ਬਿਆਨ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਚਾਰ ਸਨ।

19. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਕਿ PW20 ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, PW20 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਤੁਰਨ ਦੇ ਉਲਟ। , ਧਨਵੰਤੀ ਬਾਈ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵੱਲ। ਨਾਲ ਹੀ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਨ,

ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਬਾਹਰ ਆਏ ਸਨ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ/ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਘਰ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਹ ਗਵਾਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਮਤਭੇਦਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਗਵਾਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਦੇਖੀ ਗਈ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ।

20. ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ PW26 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੇ ਵੀ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ। ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ਨ ਹਨ ਜੋ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕੰਮ ਲਈ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਅਕਸਰ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.26 ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਗੱਲ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇ.ਡੀ. ਸੋਨਾਕੀਆ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.35, ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸੇ ਰਾਤ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀਆਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ 11:00 ਵਜੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 11:30 ਵਜੇ, ਉਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਇਤਫਾਕ ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਭਗੌੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਵਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦਿਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਘਰ। ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਠਿਕਾਣਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਪਰਛਾਵਾਂ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ।

21. ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇ.ਡੀ. ਸੋਨਾਕੀਆ, PW35, ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਇਕਬਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਇਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦਾ ਢੰਗ ਸਾਧਾਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਖੁਦ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਤੋਂ ਹੋਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਈ ਵਾਰ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਹਿਣੇ, ਨਕਦੀ, ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਚਾਬੀ ਬਰਾਮਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀਤਾ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਸਵੈਇੱਛਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ, ਦਬਾਅ ਜਾਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਅਣਇੱਛਤ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 (3) ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਅਯੋਗ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਵੈ-ਇਲਜ਼ਾਮ ਵਾਲੇ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ,

ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਭੌਤਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਅਕਸਰ ਹਰ ਕੇਸ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਬਿਆਨ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ੀ ਅਫ਼ਸਰ ਵੱਲੋਂ ਬੇਲੋੜੇ ਦਬਾਅ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਸਬੂਤ ਮੁੱਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਿਕਵਰੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੇਲਵੀਵ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 20(3) ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ, (2010) 7 SCC 263:

"102. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ "ਸਵੈ-ਦੋਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ" ਨੂੰ ਹੁਣ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਅੰਤਰੀਵ ਤਰਕ ਮੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ- ਪਹਿਲਾ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧਮਕੀਆਂ ਜਾਂ ਭਰਮਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਅਣਚਾਹੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, "ਅਣਇੱਛਤ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਯਮ" ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ। ਆਧਾਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਣਇੱਛਤ ਬਿਆਨਾਂ ਨਾਲ ਜੱਜ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਨਿਆਂ ਦਾ ਘਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਝੂਠੇ ਬਿਆਨਾਂ ਕਾਰਨ ਜਾਂਚ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਅਤੇ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

103. ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ "ਸਵੈ-ਇੱਛਤਤਾ" ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਇਸ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਵਿਆਪਕ ਖਾਤੇ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਣਇੱਛਤ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਜਾਂਚਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਮਿਲੇਗੀ-ਅਕਸਰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ, ਧਮਕੀਆਂ, ਭਰਮਾਉਣ ਜਾਂ ਧੋਖਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦੁਆਰਾ। ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਅਣਇੱਛਤ ਬਿਆਨ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਅਖੰਡਤਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, "ਸਵੈ-ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ" ਤਸ਼ੱਦਦ ਅਤੇ ਹੋਰ "ਥਰਡ ਡਿਗਰੀ ਤਰੀਕਿਆਂ" ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ

ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ 'ਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ਕਾਰ ਅਜਿਹੀ ਮਜਬੂਰੀ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ "ਸ਼ਾਰਟ ਕੱਟਾਂ" 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਨਿਰਭਰਤਾ ਸਾਰਥਕ ਜਾਂਚਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰੇਗੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੜਾਅ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਦਾਲਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ "ਸਵੈ-ਦੋਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਧਿਕਾਰ" ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਉਕਤ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦਾ ਹੈ।

…

133. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਧਾਰਾ 161 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਜੋ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 162, 163 ਅਤੇ 164 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਵੀ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਜਾਂਚ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਵੀਡੈਂਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਵਿੱਚ "ਅਗਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ" ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੰਨਣਯੋਗ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਖੋਜ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਗਲੀ ਖੋਜ ਵੱਲ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ "ਸਬੂਤ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੜੀ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ" ਇੱਕ ਸਫਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

"27. ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।-ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੋਈ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕਬਾਲੀਆ ਬਿਆਨ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਖੋਜੇ ਗਏ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

134. ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਆਮ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਸਵੈਚਲਿਤ ਧਾਰਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤੀ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰੀ ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਮਿਰਾਂਡਾ [16 L Ed 2d 694 : 384 US 436 (1965)] ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਾਧੂ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ

ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਲਈ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਜਿਹੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸਦੀ ਡੈਰੀਵੇਟਿਵ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਧਾਰਾ 20(3) ਨੂੰ ਅਪਮਾਨਿਤ ਕਰੇਗਾ।

135. ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27 ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20(3) ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਕਾਠੀ ਕਾਲੂ ਓਘਾਡ [ਏਆਈਆਰ 1961 ਐਸਸੀ 1808 : (1961) 2 ਸੀਆਰਆਈ ਐਲਜੇ 856 : (1962) 3 ਐਸਸੀਆਰ 10] ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਸਸੀਆਰ ਪੰਨਾ 33-34: (ਏਆਈਆਰ ਪੰਨਾ 1815-16, ਪੈਰਾ 13) 'ਤੇ ਜਗਨਾਧਾਦਾਸ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

“13. ... ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਤੱਥ ਦੀ ਖੋਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਚਰਿੱਤਰ ਦਾ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਧਮਕੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਦੀ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੋਈ ਮਜਬੂਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 27 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਉਪਰੋਕਤ ਮਨਾਹੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ [ਜਬਰਦਸਤੀ] ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

22. ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਗਹਿਣਿਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਅਣਇੱਛਤ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਕਾਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਦੀ ਹੈ।

23. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਕਈ ਗਵਾਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਥਿਤ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਇਬ ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਨਾਖਤ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗਹਿਣੇ ਸਨ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੇ ਘਰੋਂ ਲੁੱਟੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਕੋਲੋਂ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿਚ ਇਹ ਤੱਥ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਛਾਣ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਕਈ ਜਾਂਚੇ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ PWs 15, 16 ਅਤੇ 28,

ਕਿ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਾਨ ਜਾਂ ਸਮਾਨ ਗਹਿਣਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪਛਾਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਛਾਣੇ ਗਏ ਗਹਿਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਸਿਵਾਏ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸ਼ੈਲੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ ਵਾਸੀ PW11, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਜਵਾਈ ਹੈ, ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਤਫਾਕਨ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋਹਰੇ ਦਲਾਲ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪੈਸਾ-ਉਧਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵੀ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਜਵਾਈ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦੀਆਂ ਕਥਿਤ ਅਕਾਊਂਟ ਬੁੱਕਾਂ ਦੀ ਰਿਕਵਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਜਾਇਜ਼ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਤਾ ਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇੰਦਰਾਜ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਗਵਾਹ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਬੰਧਤ ਸੋਨੇ/ਚਾਂਦੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਐਂਟਰੀ ਬਾਰੇ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਇਹ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ, ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਕਲੀ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਹਾਣੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਗਹਿਣਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੌਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ। ਇਸ ਲਈ, ਸਿੱਖਿਅਤ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਿ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਇੱਕ ਸੰਜੀਦਾ ਕਹਾਣੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।

24. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਰਿਕਵਰੀ ਦੇ ਗਵਾਹ ਆਸ਼ੀਸ਼ ਜੈਨ, PW26 ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੰਜੀਵ ਜੈਨ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕਰੀਬੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹਨ। ਸੰਜੀਵ ਜੈਨ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਬਹਾਦਰ ਯਾਦਵ ਤੋਂ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪ੍ਰੇਮਚੰਦ ਦਾ ਨੌਕਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਲਈ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਗਿਰੋਹਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਕਥਿਤ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰਿਕਵਰੀ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਉੱਤੇ ਬੁਰਾ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

25. ਇਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ। ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ

ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ 1 ਦੇ ਘਰੋਂ ਇੱਕ ਨੋਕਦਾਰ ਸੂਜਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੀਨੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਹਥਿਆਰ ਹਨ ਜੋ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡਾਕਟਰੀ ਸਬੂਤ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਜੋ ਸੱਟਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹਨ, ਉਹ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸੱਟਾਂ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੀਆਂ ਸੱਟਾਂ, ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਜ਼ਖਮ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੀ ਸਚਾਈ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਬਰਾਮਦਗੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਚੋਰੀ ਹੋਏ ਸਾਮਾਨ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੰਬਰ 3 ਸ਼ਿਆਮ ਸੁੰਦਰ ਕੋਲੋਂ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੁੱਕ ਨਾਲ ਲਟਕਦੇ ਕੱਪੜੇ ਬਰਾਮਦ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤਲਾਸ਼ੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿੱਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗਹਿਣੇ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ।

26. ਸਾਰੀਆਂ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਵਸਤੂਆਂ (ਹਥਿਆਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਉਸ ਥਾਂ ਦੀ ਫਰਸ਼ ਅਤੇ ਟਾਈਲਾਂ ਸਮੇਤ ਜਿੱਥੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ) ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ FSL ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਕੇਸ. ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ ਮਨੁੱਖੀ ਖੂਨ ਦੇ ਪਾਏ ਗਏ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 2 ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 3 ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਖੂਨ ਦੇ ਧੱਬੇ 'ਓ' ਦੇ ਪਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਬਾਕੀ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਅਢੁੱਕਵੀਂ ਮੰਨੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਬਲੱਡ ਗਰੁੱਪ 'ਓ' ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਿਰਣਾਇਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲਥਪਥ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਾਂ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦਗੀ 'ਤੇ ਕੋਈ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਾਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜੁਰਮ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਚਾਹ ਦੇ ਪਕਵਾਨਾਂ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਦੇ ਨਮੂਨੇ (ਟੰਬਲਰ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਨਾਲ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ) ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਆਰਡਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸੈਕਸ਼ਨ 4 ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਸਮੇਤ ਮਾਪਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ:

“4. ਗੈਰ-ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਮਾਪ ਲੈਣਾ, ਆਦਿ।—ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸਖ਼ਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਵੇ। ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਨਮੂਨੇ ਲੈਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ:

“5. ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।—ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ, ਕੋਡ ਆਫ਼ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (1898 ਦਾ 5) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਉਚਿਤ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਾਪ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਰਡਰ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਾਂ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਪ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਫ਼ੋਟੋ ਖਿੱਚੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਅੱਗੇ, ਇਸ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਧਾਰਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸੋਨਵੀਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਐਨਸੀਟੀ) ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, (2018) 8 ਐਸਸੀਸੀ 24, ਸੈਕਸ਼ਨ 5 ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਲੈਣ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਸਬੂਤ ਦੇ. ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ੰਕਰਿਆਵ ਸਮੇਤ ਇਸ ਨੁਕਤੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1978) 3 SCC 435, ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਹੰਮਦ ਅਮਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1997) 10 SCC 44, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੈਰੇ 60-62 ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ:

"60. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਬਿਊਰੋ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅੱਗੇ ਪੈਰਾ 8 ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ: (ਮੁਹੰਮਦ ਅਮਨ ਕੇਸ [ਮੁਹੰਮਦ. ਅਮਨ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ, (1997) 10 SCC 44 : 1997 SCC (Cri) 777], SCC p. 49)

"8. … ਉਪਰੋਕਤ ਗੁੰਮ ਹੋਏ ਲਿੰਕ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਸਬੂਤ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਮੁਹੰਮਦ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ। ਬਿਊਰੋ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ ਅਮਨ ਨੂੰ ਕਈ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਸੱਚੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਜਾਅਲੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ।" (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

61. ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲੈਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਣ ਜਾਂ ਸਬੂਤ ਦੇ ਮਨਘੜਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ.

62. ਇਸ ਨਿਰੀਖਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੀਖਣ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ ..." (ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ, ਕੈਦੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਐਕਟ ਦੇ S. 8 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਿਯਮ ਨਿਯਮ 3, 4 ਅਤੇ 5 ਹਨ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:

"3. ਫੋਟੋਆਂ ਜਾਂ ਮਾਪ ਲੈਣਾ. - ਧਾਰਾ 3 ਜਾਂ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੀ ਫੋਟੋ ਜਾਂ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿਓ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

4. ਉਹ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਮਾਪ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। - (1) ਮਾਪ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਲਈਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ-

(a) ਜੇਲ ਵਿਚ, ਜੇ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਫੋਟੋ, ਜਾਂ ਮਾਪ ਲਏ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਜੇਲ ਵਿਚ ਹੈ;

(ਬੀ) ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਾਪ ਜਾਂ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਫੋਟੋ ਜਾਂ ਮਾਪ ਲਈ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(2) ਜੇਕਰ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜਿਸਦੀ ਫੋਟੋ ਜਾਂ ਮਾਪ ਲਏ ਜਾਣੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਲਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੇਲ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੋਂ ਲਿਖਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਉਸ ਦੇ ਮਾਪ ਜਾਂ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦੇ ਮੰਤਵ ਲਈ, ਮਿਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 5. ਮਾਪ ਕਿਵੇਂ ਲਏ ਜਾਣੇ ਹਨ। -

(1) ਪੂਰੇ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਮਾਪ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

(2) ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਮਾਪ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।" ਇਹਨਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਤਹਿਤ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸੋਨਵੀਰ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਪ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਸ਼ੰਕਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਮਨਘੜਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਅਧੀਨ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਧਾਰਾ 4 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਲੈਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੁੱਕਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸ਼ੱਕੀ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਜਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਹੁਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਸਖ਼ਤ ਅਤੇ ਤੇਜ਼ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਹੁਕਮ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਸਬੂਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੰਬਲਰਜ਼ ਦੀ ਪੈਕਿੰਗ ਅਤੇ ਸੀਲਿੰਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟਸ ਨਾਲ ਛੇੜਛਾੜ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੋੜਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ, ਅਤੇ ਫਿੰਗਰਪ੍ਰਿੰਟ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

28. ਵਰਨਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਡੀਆਈਜੀ ਨੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.1 ਵਰਗੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਡੀਆਈਜੀ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਚਾਹ ਦੇ ਡੱਬੇ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਤਿੰਨ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰੀਸ਼ੀਅਨ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਚ-ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕੱਢੇ ਗਏ ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਡੀਆਈਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਾਏ ਗਏ ਇਸ ਅੰਦਾਜ਼ੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਹੀ ਰਚਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਪੈਰਵੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

29. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਕਪੂਰਨ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗਲਤੀ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਰਿਕਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਜਬ ਸ਼ੱਕ ਜਾਂ ਸੰਦੇਹ ਬਣਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਝੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਵਿੱਚ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਬਰੀ ਹੋਣਾ ਪੱਕਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

30. ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਲਾਹਕਾਰ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਵੀ.ਐਨ. ਦੀ ਯੋਗ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਿਨਹਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਐਮੀਕਸ ਕਿਊਰੀ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

31. ਇਸ ਲਈ, 2008 ਦੀ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1980-1981 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਕਲਪਨਾ ਕੇ. ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ

ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Tarun Mehra

Advocate